

مصاحبه با حجت‌الاسلام والمسلمین علی صدوقی

مسئول کمیته‌ی کلیات برنامه‌ی درسی ملی

درسی ملی را تعریف می‌کردیم. در بحث رویکرد با توجه به مبانی باید روح حاکم بر برنامه را مشخص و معین می‌نمودیم. در مهرماه ۱۳۸۶ اولین کار ما این بود که فصول مورد نظر در کلیات را به همراه طرح اولیه تهیه نمودیم که در کمیته‌ی تولید و تدوین نیز مطرح شد. سپس با صاحب‌نظران تماس گرفتیم و آن‌ها را به همکاری دعوت کردیم. در کنار مطالعات نظری از نقطه‌نظرات امام راحل رحمة‌الله علیه و مقام معظم رهبری و آثار و اندیشه‌های مرحوم علامه طباطبایی، شهید مطهری، شهید بهشتی و شهید باهنر و از مبانی نظری آیت‌الله جوادی آملی، آیت‌الله مصباح یزدی، مرحوم دکتر رجبعلی مظلومی و مرحوم علی صفایی حائری و تعداد زیادی از بزرگان استفاده کردیم. هم‌چنین از سند فلسفه‌ی آموزش و پرورش که توسط خانم دکتر علم‌الهدی تدوین شده بود و با بهره‌گیری لازم از اسناد دبیرخانه‌ی سند ملی آموزش و پرورش و پژوهش‌های اخیر که توسط آقای دکتر صادق‌زاده درباره‌ی آموزش و پرورش صورت گرفته پیش‌نویسی را آماده کردیم. با حضور آقایان دکتر اعتصامی، نفر، شامانی، باقریان و

■ آقای مقدادی: با سلام و عرض ادب خدمت حضرت عالی و همکاران محترمان در کمیته‌ی کلیات که در واقع مبنایی‌ترین و سرنوشت‌سازترین کمیته‌ی این سند تحول‌آفرین می‌باشد و با امید به این‌که تلاش‌های شما عزیزان ذخیره‌ی آخرت و منشأ تحول معنوی در دنیا قرار گیرد، خواهشمندم سابقه‌ای از فعالیت‌ها، نحوه‌ی شکل‌گیری و انجام امور محوله به کمیته‌ی مربوط را تبیین فرمایید.

● آقای صدوقی: بسم‌الله الرحمن الرحیم - با درود و سلام به محضر آقا امام زمان عجل‌الله تعالی فرجه؛ طرح برنامه‌ی درسی ملی از خرده نظام‌های محوری آموزش و پرورش است که مدیریت آن به آقای ذوعلم سپرده شد و کمیته‌ی تولید و تدوین تشکیل شد و نوزده وظیفه برای این کمیته طراحی شد. برای تحقق این وظایف هفت کمیته تعریف شد که چهار موضوع اصلی و مهم از جمله مبانی، رویکرد، اهداف و اصول به عهده‌ی کمیته کلیات گذاشته شد. در مبانی برنامه‌ی درسی ملی، روی مباحثی چون انسان‌شناسی، هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و ارزش‌شناسی باید فعالیت می‌کردیم و چشم‌انداز برنامه‌ی

استان‌ها و مناطق و معلمان مجرب و اهل نظر بحث و گفت و شنود داشتیم و در حد امکان از رهنمودهای این عزیزان استفاده کردیم.

■ **آقای مقدادی:** نکات اصلی در خروجی‌های کمیته‌ی کلیات برنامه‌ی درسی ملی چیست؟

● **آقای صدوقی:** نکات کلیدی کلیات بر روی رویکرد و هدف استوار است. هدف با توجه به الگوی مفهومی، چارچوب کلیات را تنظیم کرده، عناصر اصلی و اساسی در کلیات، خودش را در همه‌ی بخش‌های برنامه نشان خواهد داد.

رویکرد دارای چهار عنصر اساسی است که عبارت‌اند از: فطرت، نفس مطمئنه، موقعیت‌متربی و حیات طیبه که زمینه‌ساز شکوفایی فطرت توحیدی برای دست‌یابی به مراتبی از نفس مطمئنه است تا متربی بتواند موقعیت خودش را برای رسیدن به حیات طیبه مشخص و روشن کند.

بعضی دوستان می‌گویند شما باید در مباحث کمیته‌ی کلیات خروجی‌های اسناد بالادستی را رعایت می‌کردید که به نظر من کلیات برنامه‌ی درسی ملی حتی‌المقدور تلاش کرده خودش را با یافته‌ها و رهنمودهای سند ملی آموزش و پرورش انطباق دهد. در مباحث انسان‌شناسی، ارزش‌شناسی، هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی نهایت بهره‌برداری شده است. بعضی موارد نیز ضرورت نداشت که در برنامه‌ی درسی ملی منعکس شود.

نکته‌ی آخر این بود که برخی مباحث که در سند ملی نیامده است، به آن‌ها نیز پرداخته‌ایم. من به‌عنوان فردی که سند ملی را مطالعه کرده است، در بحث حیات طیبه و حیات غایی که

در کارگاه‌های استانی که به همین منظور برگزار شد، با مسئولان استان‌ها و مناطق و معلمان مجرب و اهل نظر بحث و گفت و شنود داشتیم و در حد امکان از رهنمودهای این عزیزان استفاده کردیم.

خانم‌ها رمضان‌ی و ملکی پیش‌نویس تهیه شده را به نقد گذاشتیم تا بتوانیم محصول خوبی را آماده کنیم. هر چند جناب آقای دکتر اعتصامی در تمام جلسات کمیته حاضر نشدند اما از ظرفیت فکری ایشان به‌عنوان مشاور کمیته کمک گرفتیم.

این کمیته حداقل ۵۰ جلسه‌ی کاری داشته است که علاوه بر کلیات سند، ضمائیم نگاشت برنامه‌ی درسی ملی نیز محصول این جلسات است. با حجج اسلام فلسفیان، رحیم‌لو، هادی‌زاده، دکتر شاملی و آقای دکتر غفوری گفت‌وگوهای سودبخشی کردیم. با دکتر کچوئیان جامعه‌شناس و استاد دانشگاه گفت‌وگو‌هایی کردیم. با حجت‌الاسلام دکتر زیبایی‌نژاد به‌خصوص در بحث جنسیت در برنامه‌های درسی گفت‌وگو و مکاتبه داشتیم و در نهایت به جمع‌بندی رسیدیم. در این راه آثار و پژوهش‌های بزرگان مطالعه شد. پژوهش‌های دبیرخانه‌ی برنامه درسی ملی مورد استفاده قرار گرفت و هر منبعی را که تشخیص می‌دادیم مفید است، به آن مراجعه می‌کردیم. نشست‌های حضوری با کارشناسان مثل آقای دکتر علی‌اصغر احمدی در بخش مبانی روان‌شناختی تربیت داشتیم. از نظرات و دیدگاه‌های استانی به سهم خود بهره‌مند شدیم و در کارگاه‌های استانی که به همین منظور برگزار شد، با مسئولان

دوستان آورده‌اند، اعتقاد دارم حیات طیبه در بستر عبودیت الهی شکل می‌گیرد. تا عبدی از مولای خود اطاعت نکند، حیات طیبه به‌عنوان آثار بر این فرد جاری نمی‌شود: مَنْ عَمِلَ صَالِحًا وَ هُوَ مُؤْمِنٌ ... آیه‌ی قرآن می‌فرماید: «هر کس عمل صالحی را انجام دهد، در حالی که مؤمن است، آثاری بر او مترتب است که از جمله‌ی آن آثار حیات طیبه و جزای خیر است». ما باید مقدمه را داشته باشیم تا ذی‌المقدمه فراهم شود. لذا اصلی‌ترین مسئله در هدف غایی برنامه‌ی درسی ملی رسیدن به حیات طیبه‌ی الهی است.

■ **آقای مقصدی:** در پایان اگر نکته‌ی خاصی برای اجرای برنامه‌ی درسی ملی و سایر موارد دارید بفرمایید.

● **آقای صدوقی:** ما با بهره‌گیری از مدیریت خوب آقای ذوعلم توانستیم استان‌ها را با برنامه‌ی درسی ملی آشنا و درگیر کنیم. آنان با ادبیات طرح آشنا شدند و دغدغه‌های خوبی در استان‌ها به وجود آمد و برنامه‌ی درسی ملی در حال حاضر یکی از مطالبه‌های جدی استان‌ها می‌باشد. برای نقد و بررسی نگاشت اولیه‌ی برنامه‌ی درسی ملی به‌نظر من باید ستادی در وزارت آموزش و پرورش تأسیس شود که بر روی عملیاتی کردن این برنامه فکر کند. ستادهای استانی بستر خوبی‌اند که آرام آرام منویات برنامه را در استان‌ها به اجرا بگذارند. دفتر تألیف به‌عنوان برنامه‌ریز این کار هرچه بیش‌تر بیانیه‌های حوزه‌های یاددهی یادگیری را به بحث و نقادی بگذارد، زمینه‌ی اجرایی کار آماده‌تر می‌شود. استارت کار از این بیانیه‌هاست و تا بیانیه‌ها محقق نشوند، به جایی نخواهیم

در کنار مطالعات نظری از نقطه‌نظرات امام راحل رحمه‌الله علیه و مقام معظم رهبری و آثار و اندیشه‌های مرحوم علامه طباطبایی، شهید مطهری، شهید بهشتی و شهید باهنر و از مبانی نظری آیت‌الله جوادی آملی، آیت‌الله مصباح یزدی، مرحوم دکتر رجبعلی مظلومی و مرحوم علی صفایی حائری و تعداد زیادی از بزرگان استفاده کردیم.

رسید. کارشناسان دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی بنا را بر این بگذارند که مبانی برنامه‌ی درسی ملی به‌خصوص الگوی مفهومی هدف‌گذاری را به‌صورت یک دغدغه در دفتر دنبال کنند و با بحث و گفت‌وگو آن را به باور تبدیل کنند که چنانچه این باور در ساختار کارشناسی متجلی شود، تولیدات ما به بروندهای ارزشمند متناسب با اهداف کلی برنامه خواهد رسید. از آن طرف در وزارت با تشکیل ستاد و کمیته‌ای قوی زمینه‌ی عملیاتی کردن این برنامه را مهیا کنند.